StKF
STOCKHOLMS KLÄTTERFÖRBUND

Stockholm 2026-11-07

Att underlätta för idrottsarrangemang i naturreservat

Klättring kan utövas på två sätt:

- Inomhus på artificiella klätterväggar
- Utomhus på klippa eller is/snö

Tävlingar i klättring sker alltid inomhus och sporten har inga ambitioner att genomföra tävlingar utomhus, så den specifika frågan är inte aktuell för oss. Däremot finns det andra regler i naturreservat som försvårar för klättringen, både vad gäller organiserade arrangemang som för enskilda utövare.

Vi skulle gärna se att regelverket för naturreservat ses över. Vi tror att möjligheterna att klättra kan underlättas betydligt utan att naturreservaten påverkas negativt.

Vi har även noterat att reglerna för klättring kan skilja sig åt för olika naturreservat, utan att det finns någon synbar logisk förklaring.

Yta och besökare

Klättring utomhus sker oftast på en väldigt liten geografisk yta och innebär sällan någon större belastning på skog och mark. Majoriteten av besöken inträffar under sommarhalvåret och det förekommer inte så stora grupper utövare som inom vissa andra friluftsidrotter.

Klättring sker ofta parvis. Den vanligaste situationen är att två personer åker ut tillsammans för att klättra. Det totala antalet besökare skiljer sig åt mycket beroende på klätterområde. En vanlig lördag kan en populär klippa i Stockholm ha 20-30 besökare, medan andra klippor bara får två besökare.

Parkering

Parkering är tyvärr ett återkommande ämne för diskussion och konflikter. Många klätterområden i naturreservat saknar en officiell parkering, vilket gör att klättrare ofta parkerar vid sidan av skogsvägar, på mötesplatser eller i fickor i terrängen. Om många klättrare råkar komma samtidigt kan det bli problem för boende i närheten att ta sig fram, t ex med större jordbruksmaskiner, eller att själva utnyttja parkeringarna.

Vi skulle gärna se att parkeringsfrågan oftare lyfts fram och diskuteras i naturreservat dit klättrare åker. Från klättringens sida försöker vi informera utövarna och vi bidrar gärna med förslag och lösningar i den mån vi kan. Det finns exempel i Sverige då klätterklubbar har låtit bygga egna grusade parkeringsplatser i samförstånd med markägaren.

Skyltning

Ibland är det svårt för klättrare att hitta vägen till området vid första besöket. Det kan leda till att klättrare genar genom skogen eller försöker hitta andra vägar. Boende kan ha synpunkter om personer rör sig nära tomtmark eller går över åkermark. I populära klätterområden kan det finnas viss risk för att känslig vegetation trampas ned av vilsna klättrare.

Detta går att lösa genom markeringar eller informationstavlor vid parkeringar/entréer till naturreservat, som visar den bästa vägen till klippan.

Läger och kurser

I många naturreservat råder generella förbud mot lägerverksamhet, kurser och kommersiell verksamhet. Det kräver dispens från reservatsföreskrifterna. Från klättringens håll förstår vi incitamenten, men samtidigt upplever vi att vår sport drabbas oproportionerligt mycket.

Lägerverksamhet är inte särskilt vanligt och handlar i de flesta fall om små klätterklubbar som arrangerar ett mindre läger under en helg då vuxna och barn tältar och klättrar tillsammans. Antalet deltagare kan röra sig om 10-15 personer. Oftast väljer klubbarna ett område som har gott om plats för parkering och tält, annars blir det praktiskt svårt att genomföra arrangemanget.

Kurser inom klättring är mycket vanliga. Personer som håller kurser bedriver näringsverksamhet, men i regel sker det i liten omfattning. Många instruktörer har en annan huvudsaklig försörjning och håller oftast kurser på helger. Antalet deltagare på en kurs brukar ofta vara fyra-sex personer, sällan fler än så. Kurser brukar inte utgöra ett hinder för att andra personer ska kunna klättra på platsen samtidigt.

Kursverksamhet är vitalt för en sport som klättring, där säkerhet och korrekt hantering av utrustning är avgörande för att undvika allvarliga olyckor. Det är olyckligt att begränsa eller komplicera möjligheterna att hålla kurser, då de är viktiga för ett säkert utövande.

Vi vill gärna se en översyn av dessa generella förbud så att de bättre anpassas till antalet deltagare. Vi tycker t ex att det är orimligt att en instruktör ska behöva ansöka om dispens för en kurs med bara fyra deltagare.

Vad beträffar dispensansökningar så önskar vi större flexibilitet. Exempelvis skulle dispenser kunna utfärdas för ett visst antal tillfällen eller för en viss tidsperiod oberoende av antal tillfällen. Läger och kurser är också starkt väderberoende, klättring kräver torr klippa och om det spöregnar det aktuella datumet måste arrangemanget ställas in.

Vi efterfrågar även kortare handläggningstider för dispensärenden i naturreservat.

Förbud mot klättring

Som vi tidigare nämnt kan reglerna avseende klättring skilja sig åt i olika naturreservat. Självklart kan det finnas goda skäl till detta, men ibland upplever vi att olika regler gäller utan någon tydlig förklaring.

Det finns flera naturreservat i vilka klättring i princip är förbjudet. Här följer några exempel.

> **Grottberget, Södertälje kommun:** Förbud mot att *”…beträda eller klättra i den lodräta branten på sjösidan av Grottberget enligt markering på kartan till beslutet, samt att klättra med klätterutrustning i övriga delar av berget”.*
>
> **Borgberget, Västerviks kommun:** Förbud mot att *”…klättra i boträd, på berg och lodytor”.*
>
> **Bornsjön, Botkyrka/Salems kommun:** Förbud mot att *”klättra i berg med hjälp av linor eller liknande aktiviteter”.*

De olika reglerna, men även otydliga formuleringar, skapar osäkerhet och försvårar för enskilda klättrare, instruktörer och klätterklubbar. Låt oss titta närmare på några av begreppen.

> **”Klättra”.** Vad som är klättring kan faktiskt vara en definitionsfråga. En erfaren klättrare skulle t ex kunna ta sig upp för ett högt berg utan någon säkerhetsutrustning alls och kalla det för brant vandring, medan en utomstående skulle kalla samma strapats för klättring.
>
> **”Berg”.** Vad som är en brant kulle för en klättrare kan vara ett berg för en icke-klättrare.
>
> **”Klätterutrustning”, ”linor”.** Det kan på samma sätt vara svårt att definiera vad som är klätterutrustning. Rep behövs inte alltid. Exempelvis finns en form av klättring som kallas bouldering då man klättrar på låg höjd utan rep och sele, med en tjockmatta under sig som skydd om man faller.
>
> **”Liknande aktiviteter”.** Vad omfattas?

Vi önskar avslutningsvis en tydligare samsyn och mer samstämmiga formuleringar i många naturreservatsföreskrifter.

Bultning

På klätterklippor över hela världen förekommer permanenta säkringar, ofta i form av inborrade expanderskruvar (10 mm i diameter) med en liten ögla i metall. Inom klättringen kallas dessa vanligen för ”bultar”. I många naturreservatsföreskrifter i Sverige förekommer dock ett uttryckligt förbud mot att borra i berg, vilket har omfattande konsekvenser för klättringen.

- Äldre bultar av sämre stålklass än dagens moderna material kan inte ersättas om de blir rostiga
- Nya klätterleder som behöver permanenta säkringar kan inte sättas upp, vilket t ex drabbar utveckling av klätterleder för nybörjare och barn
- Klättrare kan behöva sätta rep och nylonslingor runt träd i stället för att använda bultar, vilket över tid orsakar större slitage på naturen än de permanenta säkringarna
- Äldre klätterleder som är svåra att säkra kan inte kompletteras med nya, permanenta säkringar för att upprätthålla en hög säkerhetsnivå

Vi är förstås medvetna om att det innebär en skada att borra hål i en klippa, men vi anser att bultar för klättring innebär en mycket liten påverkan som inte står i proportion till vinsterna för det rörliga friluftslivet.

Vi efterfrågar därför en större tolerans och flexibilitet i naturreservatsföreskrifter när det gäller permanenta säkringar för klättring.

Styrelsen
Stockholms Klätterförbund
info@stkf.se